

การส่งเสริมการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ของศาสตร์พระราชา

ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4*

PROMOTING THE DEVELOPMENT OF AGRICULTURE

THE NEW THEORY OF THE KING'S SCIENCE WITH SANGHAVATTHU 4

พระณัฐธัญ ธมมทินโน

Phra Nattan Dhammadinno

พระมหาดาวสยาม วชิรปญโญ

Phramaha Daosayam Vajirapanno

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand.

E-mail: nadtan1975@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการส่งเสริมการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ของศาสตร์พระราชาด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 “เกษตรทฤษฎีใหม่” เป็นทฤษฎีที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 พระราชทานไว้ เป็นวิธีการทำเกษตรพื้นฐาน มีการบริหารจัดการพื้นที่ทำกินอย่างเป็นระบบ โดยพระองค์ได้เสนอสูตร 30:30:30:10 แบ่งขั้นตอนการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ไว้เป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การผลิต ขั้นที่ 2 การรวมพลัง ขั้นที่ 3 การร่วมมือกับแหล่งทุน การส่งเสริมการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ของศาสตร์พระราชาด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย 1) ทาน คือ เมื่อตนเองได้ผลผลิต พออยู่ พอกิน มีความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินดีแล้ว ก็ต้องรู้จักแบ่งปันผู้อื่น 2) ปิยวาจา คือ รู้จักพูดคำที่เป็นประโยชน์ ไม่พูดเท็จ รู้หลักการถ่ายทอดองค์ความรู้ วิชาการต่าง ๆ ที่เกิดจากการลงมือทำหรือประสบการณ์ของตนเองให้แก่ผู้ที่สนใจได้เป็นอย่างดี 3) อตถจริยา คือ รู้จักประกอบกิจการงานช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ และอุทิศตนเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น 4) สมานัตตตา คือ เป็นผู้เสมอต้นเสมอปลาย ในทางการปฏิบัติคือ เกษตรกรจะต้องหมั่นรดน้ำ พรวนดิน เอาใจใส่พืชผักอยู่เสมอ มีความขยันหมั่นเพียรให้ต่อเนื่อง เกษตรทฤษฎีใหม่ตามศาสตร์พระราชา นี้ แตกต่างจากศาสตร์ทั่วไปคือ เน้นที่การพึ่งพาตนเองเป็นหลักสำคัญ ตามแนวของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพออยู่ พอกิน

*Received: 24 December 2020; Revised: 7 May 2021; Accepted: 10 May 2021

พึ่งพาตนเองได้ การจะพึ่งพาตนเองได้ ก็ต้องรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องศาสตร์ของเกษตรอย่างถ่องแท้ จึงจะสามารถดำรงตนอยู่ในหลักการดังกล่าว และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำการเกษตร ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำรินี้ได้

คำสำคัญ: การส่งเสริม, เกษตรทฤษฎีใหม่, สังคหัตถ์ 4

Abstract

This article aims to study the promotion of agricultural development, the new theory of the king's science with Sangkhahavatthu 4 principles, The “ New Theory Agriculture” is a theory that King Bhumibol Adulyadej has bestowed as a basic agriculture which there is a systematic management of the farming area. He proposed the formula 30:30:30 divide the process of farming of the New Theory into 3 steps, namely, step 1; production, step 2; energy integration, step 3; cooperation with funding. Promoting the development of agriculture, the new theory of the king's science with the principles of Sangkhahavatthu 4 principles consisting of 1) Sharing (or Charity), that is, when self-sufficient yields are enough to eat and have good security in life and property then need to share others. 2) Piyawah (or Convincing speech) is known to speak useful words, do not lie, know the principles of transferring knowledge of the various scholars arising from their own actions or experiences to those who are interested as well. 3) Attitude (or Rendering service) is always known to engage in the business of helping others and devotion to the benefit of others. 4) Samanatta (or Equal treatment) is a consistent person, regarding to farming's practice, farmers have to keep watering, shoveling, paying attention to vegetables, and continued diligence. This new theory of king's science is different from general science is focus on self-reliance as the key. Along the principles of the philosophy of sufficiency economy is self-sufficiency, self-reliance. Therefore, self-reliance must know and understand completely about the science of agriculture to be able to live in the aforementioned principles and able to achieve the objectives of the new agriculture theory according to this royal initiative.

Keywords: Promoting, New Theory Agriculture, Sangahavatthu 4.

บทนำ

“ทฤษฎีใหม่” ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ที่ได้ทรงพระราชทานไว้นี้ นักปราชญ์และนักวิชาการจากหลากหลายสาขา ต่างก็มีความเห็นตรงกันว่า เป็นทฤษฎีที่ถูกต้องดีงาม เพราะเป็นทฤษฎีที่คำนึงถึงมิติ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้วยชีวิตมนุษย์รอบด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมิติทางด้านจริยธรรมของการอยู่ร่วมกันของสิ่งที่แตกต่างกันหลากหลาย ไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะขัดแย้ง แข่งขัน ครอบงำ หากแต่เป็นไปด้วยความกรุณา เอื้อต่อกันและเกิดภาวะที่เรียกกันว่า เป็นคุณสภาพที่เคลื่อนไหวได้ ช่วยกันแบบน้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า เป็นการพึ่งพิงอาศัยกันมากกว่า (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2541) ฉะนั้น โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ จึงเป็นทฤษฎีที่ส่งเสริมการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง ด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ เพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็ก ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร โดยให้เกษตรกรทำการปลูกพืชหมุนเวียนหรือปลูกพืชไว้ให้หลายหลากชนิด บนพื้นที่เดียวกันอย่างที่เราเรียกว่าไร่นาผสมผสาน หรือไร่นาสวนผสม ด้วยแนวคิดและวิธีการจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ ให้มีรายได้ไว้ใช้จ่าย และมีอาหารไว้สำหรับบริโภคตลอดปี เพื่อเป็นการเฉลี่ยความเสี่ยงไม่ให้เกิดความเสียหาย เมื่อตลาดหรือสภาพแวดล้อมเกิดความแปรปรวนหรือเกิดวิกฤติขึ้น เป็นกระบวนการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ยึดหลักการพึ่งพาตนเอง ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ มีการวางแผนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ตลอดจนเน้นความสามัคคีร่วมมือร่วมใจกันของคนในชุมชน ส่งผลให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน วิถีชุมชนดังกล่าวนี้ เป็นสิ่งที่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยมีความต้องการ เพราะเป็นแนวทางที่จะขจัดบรรดาจุดอ่อนของการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะที่ผ่านมาได้มาก ไม่ว่าจะเป็นในด้านการวิภาคภาคทรัพย์ การพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งปัญหาทางสังคมอื่น ๆ เช่น ชุมชนแออัด อาชญากรรม และการย้ายภูมิลำเนาเพื่อแสวงหางานและเงิน ที่สำคัญที่สุดก็คือ วิถีชุมชนดังกล่าวนี้ คือแนวทางการขจัดปัญหาความยากจนให้หมดสิ้นไปได้ที่มีประสิทธิผลดีที่สุด มีลักษณะที่ตรงกับหลักคำสอนที่เป็นแนวทางการอยู่ร่วมกันของชุมชนที่สำคัญ ได้แก่ สังคหวัตถุ 4 คือ 1) ทาน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปัน มีน้ำใจต่อกันและกัน ได้แก่ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การแบ่งปันความสุขให้แก่กันและกัน ทั้งที่เป็นวัตถุสิ่งของ และแบ่งปันน้ำใจบุคคลในครอบครัว ไม่ตระหนี่ถี่เหนียวใช้สอยหรือบริโภคสิ่งของแต่เพียงผู้เดียว 2) ปิยวาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ อ่อนโยน พูดด้วยจิตที่ปรารถนา รู้จักกาลเวลาในการพูดอย่างเหมาะสม และรู้จักการใช้คำพูด ไม่ใช้วาจาหักล้างเชือดเฉือนจิตใจของผู้อื่น หรือวาจาที่เป็นคำหยาบคาย กระด้างกระเดื่อง ดุด่าเสียดสี อันจะก่อให้เกิดการขัดใจกันในครอบครัวได้ 3) อตถจริยา การช่วยเหลือ บำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น ได้แก่ การสงเคราะห์เกื้อกูลกัน

ของบุคคลในครอบครัว เช่น การช่วยเหลือการงาน แบ่งเบาภาระของกันและกัน 4) สมานัตตตา การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสถานภาพ บทบาท หน้าที่ของตน โดยวางตนเสมอต้นเสมอปลาย สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2545)

ดังนั้น หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระพุทธศาสนาจึงเป็นแนวทางปฏิบัติที่หล่อหลอมให้ชุมชน มีความผูกพันกับชุมชน จนกลายเป็นความเชื่อสำหรับการดำเนินชีวิตในชุมชน และที่สำคัญคำสอนพุทธศาสนายังเป็นบ่อเกิดของวัฒนธรรม ที่สามารถเป็นหลักเพื่อการเสริมสร้างการพัฒนาชีวิต มีความสัมพันธ์กับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่โดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการจัดการของเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งมีแนวทางเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไม่ทำลายธรรมชาติ รวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่ก่อให้เกิดความสามัคคี จึงกล่าวได้ว่า เกษตรทฤษฎีใหม่อันเป็นศาสตร์ของพระราชา ดำเนินไปตามหลักของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ ที่ต้องสอดคล้องกับกระบวนการแห่งเหตุและปัจจัยอย่างครบวงจร การที่จะสอดคล้องกับกระบวนการแห่งเหตุปัจจัยอย่างครบวงจร ก็ต้องเป็นไปโดยสัมพันธ์ด้วยดีกับองค์ประกอบทุกอย่างในระบบการดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์ องค์ประกอบทั้งสามในการดำรงอยู่ของมนุษย์นั้น จะต้องประสานเกื้อกูลกัน หมายความว่า องค์ประกอบเหล่านี้ประสานกันด้วย เกื้อกูลกันด้วย ในการดำรงอยู่ร่วมกันและก็เดินไปด้วยกัน ฉะนั้น พฤติกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์จะต้องเป็นไปในทางที่ไม่เบียดเบียนตัวเอง คือ ไม่ทำให้เสียคุณภาพชีวิตของตนเอง แต่ให้เป็นไปในทางที่พัฒนาคุณภาพชีวิต เสริมคุณภาพชีวิตนั้น นี้เป็นการไม่เบียดเบียนผู้อื่น คือ ไม่ก่อความเดือดร้อนแก่สังคม และไม่ทำให้เสียคุณภาพของระบบธรรมชาติแวดล้อม

หลักการของเกษตรทฤษฎีใหม่

“ทฤษฎีใหม่” เป็นหลักและวิธีการพื้นฐานสำหรับเกษตรกร ซึ่งอาจรวมไว้ในบริบทของเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้ เดิมที “ทฤษฎีใหม่” มองดูคล้ายกับเป็นวิธีการหรือมาตรการในด้านเทคนิคเชิงปฏิบัติของการใช้ประโยชน์สูงสุด จากพื้นที่เกษตรกรรมขนาดเล็ก ที่เฉลี่ยของเกษตรกรใช้เป็นที่ทำกินทั่วประเทศ คือประมาณไม่มากกว่า 15 ไร่ และภายในพื้นที่เกษตรกรรมอันจำกัดนี้ จะถูกแบ่งเป็นสัดส่วนตามความจำเป็น และความสำคัญเพื่อสร้างผลผลิต โดยมีนาข้าวขนาดเล็กเป็นหลักสำคัญ เหตุผลง่าย ๆ ในเฉพาะประเด็นเรื่องข้าว ก็คือ คนไทยทุกคนต้องบริโภคข้าว ข้าวคือสิ่งจำเป็นที่สุดในการครองชีวิต มีข้าวสำรองในครัวเรือน ก็คือมีอาหารสำหรับบริโภค และแม่ในสภาพที่ยากแค้นที่สุด คือ ไม่มีเงินออมไว้ซื้ออาหารเลยก็ตาม แต่การมีข้าวเป็นหลัก ก็สามารถเก็บพืชผักอื่นและปศุสัตว์ เช่น หมู ไก่ เป็ด เป็นอาหารเลี้ยงตนและครอบครัวได้ เมื่อมีมากเกินพอจึงนำไปจำหน่าย

แลกเปลี่ยนกันในกลุ่มชนนั้น เมื่อมีน้ำข้าวเป็นหลักสำหรับการปลูกข้าวแล้ว สิ่งสำคัญที่สุดต่อมาก็คือ ต้องมี “น้ำ” ดังที่มีพระราชดำรัสอยู่เสมอว่า ที่สำคัญคือต้องมีน้ำ น้ำคือชีวิต ไม่มีไฟยังพออยู่ได้ แต่หากขาดน้ำ ชีวิตก็อยู่ไม่ได้ (มโนญ มุกขประดิษฐ์, 2539)

หลักการแนวคิดดังกล่าว เป็นวิธีการทำเกษตรพื้นฐาน ไม่ซับซ้อน แต่แฝงไปด้วยแนวคิดการดำรงชีวิตด้วยการพึ่งพาตนเอง มีการบริหารจัดการพื้นที่ทำกินอย่างเป็นระบบ ไม่ต้องรอคอยความช่วยเหลือจากทางราชการเพียงอย่างเดียว ดังที่พระองค์มีดำรัสไว้ว่า ทฤษฎีใหม่นี้ มีไว้สำหรับป้องกันความขาดแคลน ในยามปกติก็จะทำให้มีรายได้มากขึ้น ในยามที่มีอุทกภัย ก็สามารถที่จะฟื้นตัวได้เร็ว โดยไม่ต้องให้ทางราชการไปช่วยเหลือมากเกินไป ทำให้ประชาชนมีโอกาสพึ่งตนเองได้อย่างดี ฉะนั้น จึงได้สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ (ราสี บุรุษรัตนพันธุ์, 2543) ที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต พระองค์ได้เสนอสูตร 30:30:30:10 คือการแบ่งพื้นที่ทำกินออกเป็น 4 ส่วน โดยอาศัยสูตร 30:30:30:10 ได้แก่ 30 แรก ประมาณ 3-4 ไร่ ในกรณีที่ประมาณ 15 ไร่ ต้องขุดสระน้ำ 30 ที่สอง ต้องปลูกไม้ผลยืนต้น ผักหญ้าต่าง ๆ ใช้อุปโภคด้วย ขายด้วย 30 ถัดไปปลูกข้าว อีก 10% เป็นเรื่องของโครงสร้างถนนหนทาง บ้านเรือนที่อยู่อาศัย (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2543)

ดังนั้น “ทฤษฎีใหม่” จึงเป็นแนวคิดที่นำไปสู่การปฏิบัติที่มีลักษณะง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน อันเป็นลักษณะเด่นชัดของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริโดยทั่วไป คือ “ต้องง่าย” และนำไปปฏิบัติได้จริง จะไม่ทรงโปรดอะไรที่เป็นศาสตร์ยาก ๆ และนำไปปฏิบัติได้ยาก โดยมีการบริหารและจัดแบ่งที่ดินแปลงเล็กออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน โดยอาศัยกระบวนการจัดการและการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า (Ernest Dale, 1973) มีทรัพยากรบุคคลจะเป็นทรัพยากรหลัก ซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัตถุอื่น ๆ เครื่องจักรอุปกรณ์วัตถุดิบเงินทุน รวมทั้งข้อมูลสนเทศต่าง ๆ เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการออกจำหน่าย และตอบสนองความพอใจให้กับสังคม (Herbert A. Simon, 1947) มีเป้าหมายเพื่อประโยชน์สูงสุดของเกษตรกร ซึ่งไม่เคยมีใครคิดมาก่อน มีการคำนวณโดยหลักวิชาการเกี่ยวกับปริมาณน้ำที่จะกักเก็บให้พอเพียงพอต่อการเพาะปลูกได้ตลอดปี และมีการวางแผนที่สมบูรณ์แบบสำหรับเกษตรกรรายย่อย โดยพระองค์ทรงแบ่งขั้นตอนการทำทฤษฎีใหม่ไว้ เป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2541)

1. เกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ขั้นต้น (การผลิต) ทฤษฎีใหม่ขั้นที่หนึ่ง เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการผลิต หลักพื้นฐานที่สำคัญที่จะปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ขั้นที่หนึ่งนี้ คือ เกษตรกรหรือเจ้าของที่ดินต้องมีพื้นที่ทำมาหากินแปลงเล็ก ๆ หรือค่อนข้างจำกัด ไม่เกิน 15 ไร่ ทั้งนี้ สถานะพื้นฐานของเกษตรกร คือ มีพื้นที่น้อย ค่อนข้างยากจน อยู่ในเขตเกษตรน้ำฝนเป็นหลัก โดยในขั้นที่ 1 นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสถียรภาพของการผลิต เสถียรภาพด้านอาหารประจำวัน ความมั่นคงของรายได้ ความมั่นคงของชีวิต

และความมั่นคงของชุมชนชนบท เป็นเศรษฐกิจพึ่งตนเองมากขึ้น ทั้งนี้ ต้องอาศัยความขยัน มานะอดทน รวมถึงต้องรู้จักสามัคคีในท้องถิ่นของตนเอง มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. เกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 ชั้นกลาง (การรวมพลัง)

เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ปฏิบัติในที่ดินของตนจนได้ผลผลิตแล้ว ก็ต้องเริ่มก้าวไปสู่ขั้นที่สอง คือให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ในการที่เข้ามาร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินการในด้านต่าง ๆ ดังนี้ **1) การผลิต** เกษตรกรจะต้องร่วมมือในการผลิต โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นเตรียมดิน การหาพันธุ์พืช ปุ๋ย การหาน้ำและอื่น ๆ เพื่อการเพาะปลูก **2) การตลาด** เมื่อมีผลผลิตแล้ว จะต้องเตรียมการต่าง ๆ เพื่อการขายผลผลิตให้ได้ประโยชน์สูงสุด เช่น การเตรียมลานตากข้าวร่วมกัน การจัดหาผู้รวบรวมข้าว เตรียมหาเครื่องสีข้าว ตลอดจนการรวมตัวกันขายผลผลิตให้ได้ราคาดีและเป็นการลดค่าใช้จ่ายลงด้วย **3) ความเป็นอยู่** เกษตรกรจะต้องมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหารการกินต่าง ๆ กะปิ น้ำปลา เสื้อผ้าที่พอเพียง **4) สวัสดิการ** ในแต่ละชุมชนควรมีสวัสดิการและบริการที่จำเป็น เช่น มีสถานีอนามัยเมื่อยามป่วยไข้ หรือมีกองทุนไว้ให้กู้ยืมเพื่อประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ **5) การศึกษา** โรงเรียนและชุมชนมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มีกองทุนเพื่อการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เยาวชนของชุมชนเอง **6) สังคมและศาสนา** ชุมชนควรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาสังคมและจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน กิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรมดังกล่าวข้างต้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อาทิ ส่วนราชการ องค์กรเอกชน มูลนิธิต่าง ๆ ตลอดจนสมาชิกในชุมชนด้วย

3. เกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 ก้าวหน้า (การร่วมมือกับแหล่งทุน)

เมื่อดำเนินการผ่านพ้นขั้นที่สองแล้ว เกษตรกรจะมีรายได้ดีขึ้น ฐานะมั่นคงขึ้น เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรก็ควรพัฒนาก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่สามต่อไป คือการติดต่อประสานงานเพื่อจัดหาทุนหรือแหล่งเงินทุน เช่น ธนาคารพาณิชย์ องค์กรการเงิน รวมถึงบริษัทห้างร้านเอกชน เช่น บิมน้ำมัน ร้านขายปุ๋ย เป็นต้น เข้ามาช่วยในการทำธุรกิจ การลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ ฝ่ายเกษตรกรและฝ่ายธนาคารกับบริษัทจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน กล่าวคือ **1)** เกษตรกรขายข้าวได้ในราคาสูง ไม่ถูกกดราคา **2)** ธนาคารกับบริษัทสามารถซื้อข้าวบริโภคในราคาต่ำ ซื้อข้าวเปลือกโดยตรงจากเกษตรกร และนำมาสีเอง **3)** เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคได้ในราคาต่ำ เพราะรวมกันซื้อเป็นจำนวนมาก (เป็นร้านสหกรณ์ ซื้อในราคาขายส่ง) **4)** ธนาคารกับบริษัทจะสามารถกระจายบุคลากร เพื่อไปดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดผลดียิ่งขึ้น มีกองทุนเพื่อการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เยาวชนของชุมชนเอง ซึ่งทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 จัดว่าเป็นความพอเพียงในระดับเครือข่าย จัดเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ที่เน้นถึง

การรวมกลุ่มในแนวราบในลักษณะของเครือข่ายวิสาหกิจ เพื่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน มีการติดต่อประสานความร่วมมือระหว่างกลุ่มธุรกิจต่าง ๆ กับหน่วยอื่น ๆ ในสังคม ก่อให้เกิดการพัฒนา ภายใต้รูปแบบของการพึ่งพิงอิงกัน สงเคราะห์เกื้อกูลมีจริยธรรม มีความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม หรือบรรษัทภิบาล ร่วมกันทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในเครือข่ายได้รับประโยชน์กันโดยถ้วนหน้า

เห็นได้ว่า “ทฤษฎีใหม่” มีความลึกซึ้งและเป็นแก่นแห่งการพัฒนาอย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตรเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวเนื่องกับชุมชน เกี่ยวเนื่องกับชนบท เกี่ยวเนื่องกับการผลิต เกี่ยวเนื่องกับวิทยาศาสตร์ เกี่ยวเนื่องกับธรรมชาติ เกี่ยวเนื่องกับการปกครอง เกี่ยวเนื่องกับการรวมตัวของสมาชิกครอบครัว และที่สำคัญที่สุดคือ เกี่ยวเนื่องกับวิถีคิดและจิตสำนึกของคน ทั้งนี้ เพราะปรัชญาแห่งทฤษฎีใหม่ เป็นปรัชญาที่ว่าด้วยการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ที่สุด เป็นการมองสังคมอย่างองค์รวม ไม่แยกการพัฒนาออกจากกัน

ความสัมพันธ์ของหลักสังคหวัตถุ 4 กับเกษตรทฤษฎีใหม่

การทำเกษตรทฤษฎีใหม่นั้น จำเป็นต้องมีหลักพุทธธรรมที่มีลักษณะของการพึ่งพาตนเอง มีเคารพในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การมีระเบียบวินัยในตัวเอง การพึ่งพาอาศัยกัน และการแสวงหาความรู้ เพื่อการมีปัญญาในการดำเนินชีวิตให้มีความก้าวหน้า และมีความสอดคล้องกับขั้นตอนของเกษตรทฤษฎีใหม่ คือ ขั้นการผลิต ที่เน้นการพึ่งพาตนเอง โดยจะต้องนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพึ่งพาตนเองเข้ามาส่งเสริม ขั้นการรวมพลังที่ต้องอาศัยหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการประสานน้ำใจ เชื่อมโยงให้คนหมู่มาก มีพลังสามัคคีเข้ามาส่งเสริม และขั้นการก้าวหน้าพัฒนา ที่ต้องอาศัยหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสถึงสังคหวัตถุ 4 ไว้ว่า สังคหวัตถุเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจซึ่งกันและกัน 4 ประการนี้ ได้แก่ 1) ทาน คือการแบ่งปันวัตถุสิ่งของ การเริ่มต้นด้วยการแบ่งปันวัตถุสิ่งของภายนอก จะช่วยสร้างนิสัยให้บุคลากรในหน่วยงานมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน มีการให้และรับ 2) ปิยวาจา คือการแบ่งปันคำพูดดี ๆ คำพูดที่ไพเราะ พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะกับกาลเทศะ พูดให้กำลังใจกัน ปิยวาจา มีความสำคัญมากต่อการจัดการความรู้ในองค์กร เพราะการจะนำเครื่องมือต่าง ๆ มาใช้ในกระบวนการจัดการความรู้ เพื่อที่จะดึงความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน ออกมาแลกเปลี่ยนกันนั้น ต้องใช้ลักษณะของการพูดแลกเปลี่ยนกัน 3) อัถถจริยา คือ การให้ความช่วยเหลือในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ที่เป็นความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน เป็นสิ่งที่ทำได้ยากกว่าการแบ่งปันความรู้ที่ชัดเจน และ 4) สมานัตตตา คือ การมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย การเป็นผู้มี

ความสม่ำเสมอ จริ่งใจต่อกัน ความเสมอต้นเสมอปลายจะช่วยให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย ไม่ระแวงกัน และเป็นการสร้างความไว้วางใจกันเชื่อใจกัน (อง.จตุกก. (ไทย), 21/39/51)

หลักสังคหวัตถุ 4 จึงเป็นการสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดมีความรู้สึกที่ดีต่อกันและคงมีความรู้สึกนั้นอยู่โดยตลอดเวลา ต่อเนื่อง เป็นคนคิดถึงคนอื่นที่อยู่ร่วมในสังคมเดียวกัน คนจะมีสังคหวัตถุ 4 ต้องมีความพอเพียงในปัจจุบัน เป็นคนเอื้ออาทร มีความปรารถนาดีต่อทุก ๆ คน และที่สำคัญคือต้องเป็นผู้ที่มีความคิดที่ดี เป็นผู้พูดที่ดี และเป็นผู้ที่มุ่งทำความดี ได้แก่ เป็นผู้ที่สุจริตทั้งกาย สุจริตทางวาจา และมีใจสุจริต ดังนั้น การปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 ส่งผลให้เกษตรกรที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามศาสตร์พระราชามีความสุขจากการเสียสละ แบ่งปันผลผลิตทางการเกษตรของตนตามหลักพออยู่พอกิน เหลือก็แจกจ่ายให้แก่ผู้อื่นบ้าง ทำบุญบ้าง แจกจ่ายไป ยังผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ หรือไม่ก็ขายเป็นรายได้มาจุนเจือครอบครัว อีกทั้งเกษตรกรที่มีประสบการณ์ ยังสามารถแบ่งปันความรู้แก่ผู้อื่น ก่อให้เกิดการพัฒนาาร่วมกัน ช่วยเหลือกันและกัน บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ วางตัวเสมอต้นเสมอปลาย ไม่เอารอดเอาเปรียบกันและกัน ทำให้สังคมมีความสุข น่ายุ มีความรักใคร่สามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน นับว่าเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ทั้งตนเองและสังคมอย่างยั่งยืน ทำให้เกิดความสุข ในยามที่คนอื่นมี ก็แบ่งให้คืน เป็นผู้รู้จักพูดคำที่เป็นประโยชน์ ไม่ก่อให้เกิดโทษหรือความเสียหายใด ๆ แก่ตนเองและผู้อื่น สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้วิชาการต่าง ๆ ที่เกิดจากการลงมือทำหรือประสบการณ์ของตนเองที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่นี้ให้แก่ผู้ที่สนใจได้เป็นอย่างดี เป็นผู้มิจิตอาสา หมั่นประกอบกิจการงาน ช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอเมื่อมีโอกาส ไม่สนแต่ตนเองเท่านั้น แต่จะต้องรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ เช่น นำความรู้ที่ได้มา ไปเผยแพร่ นากกล้าไม้ เมล็ดพันธุ์ข้าว ไปแจกจ่ายให้กับผู้อื่น หรือในยามที่ส่วนรวมต้องการสิ่งใดก็สามารถหยิบจับของที่มีอยู่ในสวนผสมแบ่งปันใช้สอยประโยชน์ได้ทันที เป็นต้น เป็นผู้เสมอต้นเสมอปลายกล่าวคือ ไม่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่แค่ตามกระแส แต่จะต้องมีใจรักอย่างแท้จริง และเอาใจใส่สิ่งที่ทำ อยู่เสมอ หรือไม่ทำลวก ๆ เอาไว้รอดผู้อื่นว่าตนทำตามกระแสพระราชดำรัส แต่จะต้องลงมือทำซ้ำแล้วซ้ำอีก ไม่ย่อท้อ มีความหนักแน่นต่อเสียงวิพากษ์วิจารณ์ที่จะเกิดขึ้นได้ ไม่ปล่อยปละละเลยสิ่งต่าง ๆ จนเกิดความเสียหาย หมั่นทบทวนสิ่งที่กำลังทำ และผลที่ทำมาในอดีตว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร และหาทางแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นตามลำดับ

การส่งเสริมการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ของศาสตร์พระราชาด้วยหลักสังคหวัตถุ 4

ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวทางของศาสตร์พระราชาานั้น จะต้องทำความเข้าใจเรื่องหลักการสำคัญของเกษตรทฤษฎีใหม่ให้ได้ว่า มีหลักการอะไรบ้าง เพราะศาสตร์พระราชาานั้นแตกต่างจากศาสตร์ทั่วไปคือ เน้นที่การพึ่งพาตนเองเป็นหลักสำคัญ ตามแนวของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพออยู่ พอกิน พึ่งพาตนเองได้ ฉะนั้น การจะพึ่งพาตนเองได้ ก็ต้องรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องศาสตร์ของเกษตรอย่างถ่องแท้ จึงจะสามารถดำรงตนอยู่หลักการดังกล่าว และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำรินี้ได้ เพราะเมื่อความเจริญทางด้านวัตถุเข้ามามากขึ้น วิถีชีวิตของเกษตรกรในปัจจุบันจึงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แตกต่างจากในอดีตที่มุ่งเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือกัน โดยผ่านกิจกรรมทางการเกษตร เช่น มีการลงแขกช่วยเหลือกันเก็บผลผลิตทางการเกษตร หรือเมื่อเก็บผลผลิต พออยู่ พอกิน พอใช้ ก็จะนำไปแจกจ่ายทำบุญ แบ่งปัน ให้กับผู้อื่น นับว่าเป็นวิธีการอันชาญฉลาด ที่จะสร้างความสุข ความสามัคคี ความไว้วางใจ แสดงมิตรไมตรีจิตที่ติดต่อกัน ตามสุภาษิตที่ว่า น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า ทุกคนต่างช่วยเหลือกัน นั่นคือสังคหวัตถุในอดีตที่แฝงไปด้วยหลักธรรมมากมายในการดำเนินชีวิต โดยหลักธรรมที่จะต้องนำมาบูรณาการให้เกิดความรัก ความสามัคคีของคนในชุมชนนั้น คือหลักของสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ หลักทาน หลักปิยวาจา หลักอรรถจริยา และหลักสมานัตตตา ซึ่งหลักธรรมดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้นำมาบูรณาการกับเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ว่า หลักธรรมดังกล่าวนี้ สามารถเชื่อมโยงการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุปประเด็นหลักสำคัญเพื่อความเข้าใจง่ายและนำไปใช้ได้จริง ดังต่อไปนี้

1) **โอบอ้อมอารีย์** ในการส่งเสริมการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ของศาสตร์พระราชาด้วยหลักทาน ทำได้โดยเกษตรกรควรเป็นผู้รู้จักเป็นผู้ให้อยู่เสมอ เมื่อตนเองได้ผลผลิต พออยู่ พอกิน มีความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินดีแล้ว ก็ต้องรู้จักแบ่งปันผู้อื่น หรือนำแบ่งไปทำบุญที่วัด นำไปช่วยเหลือผู้ยากไร้ แจกจ่ายให้เพื่อนบ้าน เป็นการสั่งสมนิสัยของความคิด มีน้ำใจให้ผู้อื่น ทำให้เกิดความสุข ในยามที่คนอื่นมี ก็แบ่งให้คืน เป็นต้น นี่เป็นตัวอย่างของการสร้างความสมัครสมานสามัคคีในชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน การบูรณาการหลักของทานเข้ากับเกษตรทฤษฎีใหม่นั้น เกษตรกรหรือผู้สนใจทำ ไม่ควรมองตัวเงินเป็นปัจจัยสำคัญ แต่มุ่งเน้นที่การแสวงหาความสุข ความสมานสามัคคี เสียสละ ความมีน้ำใจของมนุษย์เป็นหลัก ส่งผลให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข แม้จะค้าขาย ก็ไม่คดโกง นำแต่ของดีมีประโยชน์ สะอาดปลอดภัย จำหน่ายให้ผู้อื่น ถ้าไม่ขายก็แลกเปลี่ยนกัน โบราณจึงกล่าวไว้ว่า มีปลาหนึ่งตัว ทำอย่างไรจึงจะได้กินทั้งปี คำตอบคือ เมื่อได้ปลา

มาตั้มยำทำแกง ก็แบ่งไปให้บ้านนั้น บ้านนี้ต่อไป บ้านอื่น ๆ ที่เคยได้รับจากเรา เวลาเขาได้ปลา หรือได้อะไร เขาก็แบ่งวนกลับมาหาเรา วนเวียน เกื้อกูลกันอย่างนี้ นี่คือสังคมแห่งพุทธะ ไม่ต้องบอกหรือแสดงมาก แต่เป็นการกระทำที่ซาญฉลาดและก่อให้เกิดความสุขใจทั้งผู้ให้และผู้รับ

2) วชิไพบระ เกษตรกรควรเป็นผู้รู้จักพูดคำที่เป็นประโยชน์ ไม่พูดเท็จ พูดคำหยาบ เสียดสีหรือคำก่อให้เกิดโทษหรือความเสียหายใด ๆ แก่ตนเองและผู้อื่น ตลอดจนรู้หลักการถ่ายทอดองค์ความรู้วิชาการต่าง ๆ ที่เกิดจากการลงมือทำหรือประสบการณ์ของตนเองที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่นี้ให้แก่ผู้ที่สนใจได้เป็นอย่างดี หลักสำคัญของเกษตรทฤษฎีใหม่ คือต้องรู้จักจริงจากการปฏิบัติจริง จะต้องไม่พูดในสิ่งที่ตนไม่รู้ ไม่ได้ปฏิบัติมา หากจะกล่าวแนะนำกับผู้อื่น ตนจะต้องรู้จักจริงในเรื่องนั้น ไม่เพียงแต่ผ่านการอ่านตำราทฤษฎีมาแล้วมาพูด แต่ต้องลงมือปฏิบัติ ลองผิดลองถูกพิสูจน์จนได้ข้อสรุปที่แท้จริง แล้วนำผลเหล่านั้นมาพูด ถ่ายทอดแนะนำคนอื่น ต้องมีหลักปียวาจา ไม่พูดโฆษณาถึงผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของตนเกินจริง มีความซื่อตรง ทำอย่างไร พูดอย่างนั้น ไม่ทะเลาะเบาะแว้งว่า การทำเกษตรของตนดีกว่าผู้อื่น ไม่พูดจาข่มเหง ไม่ดูถูกคนที่ยังไม่ได้สนใจทำเหมือนตนเอง ต้องหนักแน่น ให้ผลของการกระทำเป็นตัวแทนของคำพูด นอกจากนี้ หลักปียวาจายังเหมาะสำหรับหน่วยงานของรัฐที่ต้องซื่อสัตย์ พูดคำจริงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ไม่ใช่นโยบายทางการเมืองโกหกหลอกลวงประชาชน

3) สงเคราะห์ชุมชน เกษตรกรควรเป็นผู้มีจิตอาสา รู้จักประกอบกิจการงานช่วยเหลือผู้อื่น อยู่เสมอ เมื่อมีโอกาส ไม่เห็นแก่ตัว รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ เช่น นำความรู้ที่ได้มาไปเผยแพร่ นำกล้าไม้ เมล็ดพันธุ์ข้าว ไปแจกจ่ายให้กับผู้อื่น หรือในยามที่ส่วนรวมต้องการสิ่งใด สามารถหยิบจับของที่มีอยู่ในสวนผสมแบ่งปันใช้สอยประโยชน์ได้ทันที เป็นต้น เกษตรกรหรือผู้สนใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ควรทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ถือเป็นหลักของความมีน้ำใจ ช่วยเหลือ มีสุขร่วมเสพ มีทุกข์ร่วมต้าน เพราะหลักอรรถจริยา เป็นหลักของการฝึกความเสียสละ ฝึกสละความเห็นแก่ตัว ใช้แรงกาย แรงใจ อุทิศตนเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น ในยามที่ผู้อื่นต้องการความช่วยเหลือ

4) วางตนเหมาะสม เกษตรกรควรเป็นผู้รู้จักผู้เสมอต้น เสมอปลาย กล่าวคือ ไม่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่แค่ตามกระแส แต่จะต้องมีใจรักอย่างแท้จริง มีความจริงใจและจริงจัง มีความมั่นคงแน่วแน่ ว่า การทำเกษตรทฤษฎีใหม่นี้ จะช่วยเกิดความอยู่ดีมีสุข บนวิถีทางแห่งความพอดี มิใช่ทำไว้เพื่ออวดผู้อื่นว่าตนทำตามกระแสพระราชดำรัส มิเช่นนั้น จะทำให้เปื้อนหายและคลายความเพียรในที่สุด หลักสมานัตตตา คือหลักของการประพฤติตน อยู่ในความสม่ำเสมอ ทั้งในแง่ของคุณธรรมคือ เมื่อทำดีก็ต้องทำดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง เมื่อมีความรัก ก็ต้องไม่เลือกที่รัก มักที่ชัง นั่นคือหลักของธรรมะที่ส่งเสริมให้มนุษย์มีวินัยในการรักษาความดีงาม ในทางการปฏิบัติของเกษตรทฤษฎีใหม่เช่นเดียวกัน

เกษตรกรจะต้องประยุกต์ใช้ได้โดยต้องหมั่นรดน้ำ พรวนดิน เอาใจใส่พืชผักอยู่เสมอ ไม่ปล่อยให้เฉา ทั้ง ๆ ขว้าง ๆ ต้องทำให้สำเร็จต่อเนื่อง ไม่หยุดกลางทาง และจะต้องขยันหมั่นเพียรให้ต่อเนื่อง มีความไม่ย่อท้อ มีความหนักแน่นต่อเสียงวิพากษ์วิจารณ์ที่จะเกิดขึ้นได้ ไม่ปล่อยปละละเลยสิ่งต่าง ๆ จนเกิดความเสียหาย หมั่นทบทวนสิ่งที่กำลังทำ และผลที่ทำมาในอดีตว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร และหาทางแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่

การส่งเสริมการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ของศาสตร์พระราชาด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 พบว่าเกิดผลใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพึ่งพาตนเอง เกษตรกรมีความขยันอดทน ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมทางไกลอบายมุข มีสติ พอเพียง รู้จักปล่อยวาง 2) ด้านการรวมพลังของเกษตรกร แบ่งปันช่วยเหลือกันตรงไปตรงมา เชื่อใจกันด้วยความอบอุ่น เอื้อเฟื้อ ไม่หลอกลวง สงเคราะห์ชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมวางตนพอดี 3) ด้านการพัฒนาก้าวหน้า เกษตรกรหรือผู้เข้าร่วมโครงการฯ รู้ดี และมีความมั่นใจในสิ่งที่ตนกำลังทำ มีเป้าหมายชัดเจน รู้จักการบริหารจัดการพื้นที่ทำกินให้เกิดประโยชน์สูงสุด รู้จักวิธีเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตร ใช้ชีวิตด้วยความพอดี รู้จักประมาณ มีจิตใจเยือกเย็น รู้จักรอคอย รู้จักความเป็นไปของชุมชนที่ตนอยู่ว่า มีวัฒนธรรม ความเชื่ออันนออย่างไร รู้จักให้เกียรติเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น

สรุป

เกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวทางของศาสตร์แห่งพระราชา เป็นหนึ่งในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นส่วนหนึ่งของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นระบบการทำเกษตรที่มีเป้าหมายหลักในการช่วยเสริมสร้างความมีเสถียรภาพในการประกอบอาชีพการเกษตร ภายใต้หลักการบริหารจัดการที่ดินและน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการนำเอาความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้กับความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้การทำเกษตรที่มีคุณภาพ โดยให้เกษตรกรทำการปลูกพืชหมุนเวียนหรือปลูกพืชไว้ให้หลายหลากชนิดบนพื้นที่เดียวกัน อย่างที่เรียกว่าไร่นาผสมผสาน ด้วยวิธีการจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ ให้มีรายได้ไว้ใช้จ่าย และมีอาหารไว้สำหรับบริโภคตลอดปี เพื่อเป็นการเฉลี่ยความเสี่ยงไม่ให้เกิดความเสียหาย เมื่อตลาดหรือสภาพแวดล้อมเกิดความแปรปรวนหรือเกิดวิกฤติขึ้น เป็นกระบวนการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ยึดหลักการพึ่งพาตนเอง

ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ มีการวางแผนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ตลอดจนเน้นความสามัคคีร่วมมือร่วมใจกันของคนในชุมชน ส่งผลให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

การส่งเสริมการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ของศาสตร์พระราชาด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมส่งเสริมการรวมพลังของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกษตรกรช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านต่าง ๆ เช่น การรวมตัวกันในรูปแบบสหกรณ์ ที่จะต้องใช้ความเข้าใจ ความเชื่อใจ ความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน จึงจะทำให้ประสบความสำเร็จในระดับชุมชนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเพื่อการค้าขาย ทำให้เกิดกำลังต่อรองราคาสินค้า ทำให้เพิ่มมูลค่ามากขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นส่วนเสริมธุรกิจขนาดเล็กในหมู่บ้าน ธุรกิจขนาดย่อม หรือ SMEs คือ ธุรกิจที่นับตั้งแต่ขนาดกลางไปจนถึงขนาดย่อม (Small and medium Enterprises) มีโครงสร้างของธุรกิจไม่ซับซ้อน มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ใช้แรงงานและต้นทุนต่ำ ซึ่งธุรกิจขนาดย่อมนี้สามารถครอบคลุมทั้งทางด้านการค้า เช่น การค้าส่งค้าปลีก ฯลฯ ธุรกิจการผลิต เช่น โรงงานขนาดเล็ก การแปรรูปสินค้า ฯลฯ และธุรกิจบริการเกิดขึ้นมาด้วย

เอกสารอ้างอิง

- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2541). *ทฤษฎีใหม่ : มิติที่ยิ่งใหญ่ทางความคิด*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันนโยบายศึกษา.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2545). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพมหานคร : บ.สื่อตะวันออก.
- มณูญ มุกขประดิษฐ์. (2539). *ประทับใจแห่งแผ่นดิน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บริษัทไทยประกันชีวิต จำกัด.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราศี บุรุษรัตน์พันธุ์. (2543). *ทฤษฎีใหม่ในหลวง : ชีวิตที่พอเพียง*. สมุทรปราการ : ภัคธรรม.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2543). *ใต้เบื้องพระยุคลบาท*. กรุงเทพมหานคร : มติชน.
- Ernest Dale. (1973). *Management : Theory and Practice*. New York : McGraw-Hill.
- Herbert A. Simon. (1947). *Administrative Behavior*. New York : Macmillian.